

Ha-Hec-Hi- Ho-Humor!

Skuhal ali pogrel MECAN

MASČEVANJE

Maks je sam pri sebi soglasno sklenil, da si bo privoščil daljše počitnice v Evropi, predvidoma kar 4-6 mesecev. Rad bi še enkrat obiskal zlasti baziliko sv. Stefana na Dunaju, kjer je pred dvema letoma tako posrečeno osleparil nekega domačina, zaradi števila golobov na visokem zvoniku, da mu gre vedno na smeh, kadar se spomni tistega dogodka.

Ker pa ima domala ves denar naložen v bondih in certifikatih, si je za te počitnice nameraval izposoditi večjo vsoto na banki. Toda banka, kjer posluje, je njegovo prošnjo za posojilo zavrnila. Denar je potem — brez kakršnihkoli težav — dobil na neki drugi banki, kjer ga sploh poznali niso.

Zjutraj na dan odhoda je na West Side Marketu kupil pet funtov težko ribo, jo skrbno zavil in odnesel v »safe deposit box« na prvo banko. Nato je nabasal fajfo, jo prižgal ter se s škodoželjnim nasmehom na ustih odpeljal na letališče in naprej v Evropo.

»Kaj pa delaš na mojem drevesu, smrkavec?«
»Jabolko je padlo dol in sem ga hotel nazaj obesiti.«

Mati je nesla na pošto paket, v katerem je bilo zavito družinsko sv. pismo, da bi ga poslala sinu, v daljno tuje mesto.

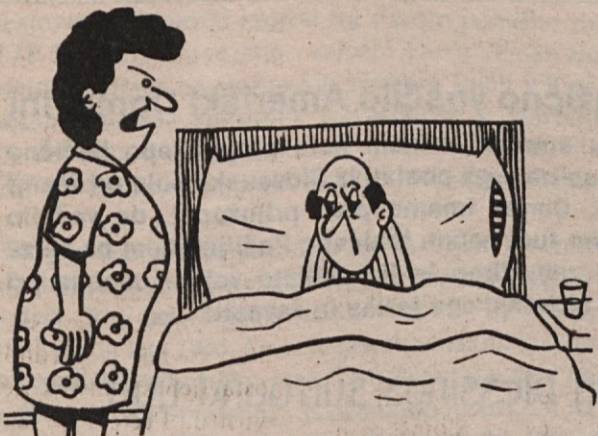
»Ali je v tem paketu kaj takega, da se lahko prelomi?«
vpraša poštni uslužbenec.
»Samo Deset zapovedi božjih,« odvrne mati.

»Kdo je najboljši advokat v mestu?«
»Ferris Brown, kadar je trezen.«
»In kdo je drugi najboljši?«
»Ferris Brown, kadar je pijan.«

Mark Twain v svoji avtobiografiji omenja nekega založnika, ki ga je sicer ogoljufal za čedno vsoto, ampak pisatelj namigne, da mu je pripravljen odpustiti, ko piše:

»Zdaj je že četrto stoletje pod zemljo in ne čutim do njega nič drugega kot pomilovanja. Ko bi lahko poslal fen za njim, bi to rade volje storil.«

Ce je res, da denar ne raste na drevesu, zakaj pa imajo banke toliko vej?

Kaj pa naj rečem jaz, ki moram kar naprej letati okrog, da uredim vse potrebno za tvoj pogreb!

Dva prijatelja se peljeta z mestnim avtobusom, ko opazi eden, da ima drugi zaprte oči.

»Zakaj pa imaš priprte oči? Ali ti je morda slabo?«
»Ne tisto. Ampak ne morem gledati, da starejše ženske okrog mene stojijo, sam pa udobno sedim.«

Starši prva tri leta učijo otroka govoriti, naslednjih 16 pa vpijejo nad njim, naj bo vendar že tiho...

»Mary,« je rekla mati svoji štiriletni hčerki, »vsakokrat kadar me ne ubogaš, dobim jaz še en sivi las.«

»O, mama, torej si bila ti tista, zaradi katere je stara mama vsa siva!«

Mešani pevski zbor Jakob Petelin Gallus

Viktringer Ring 26
9020 Klagenfurt/Celovec

Celovec, 1988-10-10

Spoštovani gospod Ivan HAUPTMAN!

Prisrčen pozdrav s Koroške, ki jo pomalem zaobjema jesen s svojimi čudovitimi barvami. Srečno smo se vrnili domov iz Amerike, čeprav je bila pot nazaj prava odiseja. Potovali smo kar 56 ur. A spomini hitijo nazaj k Vam v Ameriko in Kanado, kjer ste nam pripravili tako čudovite dni, da jih gotovo ne bomo pozabili. Po prihodu domov smo naredili s pevskimi varjami kratko pavzo. Začeli bomo spet sredi oktobra. Zato Vam najprej v imenu odbora Gallusa izrekamo najtoplejše zahvalo za vse Vaše delo in vso skrb, ki ste jo imeli z nami.

Brez Vašega dela bi naše gostovanje pri Vas v Clevelandu ne bilo izvedljivo. Vemo in čedalje bolj se zavedamo, koliko priprav je bilo potrebnih, da ste nam omogočili nastope, koncerte in sploh tako brezhiben potek našega štirinajst-dnevnega gostovanja. Za vse še enkrat iskrena zahvala. Ko smo bili pri Vas, smo se sredi daljnje Amerike počutili kot doma, kot bi bili na Koroškem ali kje sredi Slovenije. To je najlepše spričevalo za Vas, da namreč ohranjate Slovenskega duha in s kulturnim delom kljubujete valu raznarodovanja in asimilacije.

Spoznali smo, pod kako težkimi okoliščinami delate. Ogromne razdalje Vas ločujejo, ki jih na Koroškem nismo navajeni, pa vendar se srečujete in na naše koncerte in srečanja z nami ste prišli z zelo oddaljenih krajev. Za vso skrb in ljubezen, za vso domačnost, ki ste nam jo nudili, se Vam iz srca zahvaljujemo. Bog naj Vam vse bogato poplača.

Posredujte našo zahvalo in naše pozdrave vsem tistim, ki so količkaj soprispevali k uspehu našega gostovanja. V mislih smo z Vami!

V upanju, da je to naše srečanje medsebojne vezi med Slovenci v zdomstvu in zamejstvu še bolj poglobilo in utrdilo, Vas lepo pozdravljamo in se že veselimo srečanja z Vami ali pri nas na Koroškem ali pa pri Vas v Ameriki.

Za odbor zbora Gallus:

Čevsko društvo Slovenjcevala
„Jakob Petelin Gallus“
Paul-Mühlbacher-Weg 10
9020 KLAGENFURT

Peter Hribernik
tajnik

Ivan Olip
predsednik

Marica Tischler
blagajničarka

Slovenci dali pobudo za spomenik

(nadaljevanje s str. 2)

nja. Moral se je tudi zagovarjati zaradi širjenja in poučevanja slovenščine. Izdajal je slovenske knjige in terjal enakopravnost slovenščine in nemščine. Izdal je Abecednik za slovenske šole. Uveljavil je gajico. Zoper njega se ni zarotila samo oblast, prav tako tudi jožefinsko usmerjena duhovščina.

Ljudstvu se je vtisnil v neizbrisni spomin z imenitnimi pridigami in še zlasti z besedili, ki jih je napisal za danes že ponarodenele pesmi, npr. »En hribček bom kupil« in »Glejte, že sonce zahaja«.

Slovenski dolg Slomšku je velik. Slomškovo delo je torej vseslovenskega značaja in za njegov spomenik naj bi bili odgovorni vsi kulturni Slovenci. Slomšek sedaj dobiva zaslužen narodno razsežnost. Znanе so skoro vsakemu njegove besede:

Slovenska beseda bodi vam luč,

materni jezik bodo vam ključ do zveličavne omike.

Sedaj, ko je že skoraj vsak tretji Slovenec obremenjen s Slovincem tujo kulturo, se dejansko lahko zamislimo! Mladina s podpisi, pisano besedo in ob zvokih »Triglav moj dom« zahteva svobodo, demokratičen pluralizem, zahteva tudi svojo identiteto. V Slomšku vidi živega bojvnikarja za narodnostne pravice.

Mladina prav tako tudi zahteva, da se Slomšek ponovno povrne v šole za duhovne, narodne vrednote in žlahtnjenje narodne zavesti ter kulturnega razvoja. Kiparka Karla Bulovčeva je že pred petdesetimi leti iz spoštovanja do Slomška ustvarila lep mavčni odlitek za tri metre visok kip, ki predstavlja Antona Martina Slomška kot učitelja ob učencu. Potrebno je gledati mladino na »škofijskem dvorišču«, ki je že sprejela Slomška, kako lepo

izžareva srečo in zadovoljstvo.

Cerkveni dostojanstveniki v Mariboru, prav posebej še škof dr. Franc Kramberger, trudijo za čimprejšnjo rešitev sv. stolice, da prištejejo Slomška k blaženim. Bog daj, da se v Slomškovih letih, Slomšek povzpne tudi na oltar!

Osebnost bi predlagal občinskemu možem, da Slomšku na ljubo, ki sedaj leži v mariborski stolnici, še enkrat preudarano pretehtajo parkirni prostor za avtomobile ob sami stolnici. Stolnica in Mariborčani bi z odstranitvijo tega parkirnega prostora sigurno lažje in bolj zdravo zadihali!

Franček Toplak

Po obisku rodne domovine...

piše ANZE

V deželi milijonarjev

IV. del

Naslednji izlet je veljal Gorenjski. Brat me je peljal v Loko, tam pa oddal sorodnikom iz Kranja, s katerimi smo se peljali v Crngrob, staro slovensko božjo pot.

Mlada žena nam je odprla cerkev in nam pojasnjevala njeno zgodovino in zanimivosti.

Prva cerkev je bila zgrajena l. 1250, potem so jo pa skoro vsako stoletje kaj popravljali ali dograjevali. Značilen je zelo širok, masiven zvonik in lpa z mnogimi stebri. Znotraj kaže cerkev različne sloge: prezbiterij je grajen v gotskem z rebrastim, poslikanim stropom, ki ga podpirajo vsoki, vitki stebri. Ostali del cerkve je zelo nizek z obokanim stropom na širokih štirikotnih stebrih. Lopa in notranjost so bili okrašeni s freskami, ki se pa že malo vidijo. Na podnožju enega izmed stebrov kažejo globok vtis v obliki konjskega kopita. Pravijo, da je od turškega. Je pa popolnoma nemogoče, da bi konj mogel brcniti tako nizko. Od stropa v cerkvi visi do dva metra dolg okel mastodonta, ki so ga izkopal v bližini, pa pravijo, da je to rebro ajdovske deklice.

Pred nekaj leti je prišel mlad nemški »turist«, ki je pobral angelčke z oltarji in poskušal odnesti tudi kip »Pietà«, ki je pa kamenit, zato ga ni mogel odnesti. Ujeli so ga in obsodili na štiri leta v Sremski Mitrovici.

Izlet smo nadaljevali na Brezje. Cerkev je bila odprta, pa prazna; še lepša priložnost za zaupen razgovor z Marijo Pomagaj.

Na nemško zasedbo spominja velik bunker na vrtu Finžgarjeve gostilne in plošča v zidu poleg cerkve z imeni 25 slovenskih duhovnikov, ki so padli v osvobodilnih bojih. Kdo jih je ubil, Nemci ali partizani, napis ne pove.

Nedaleč proč od Brezij so Begunje s precej veliko tovarno »Elan«, ki izdeluje smuči, čolne in drugo športno opremo in potrebščine. Znamka »Elan« je postala svetovno znana.

Skoro na drugi strani ceste je bivša ženska kaznilnica, v kateri so bili med vojno nastanjeni Nemci. Na severni strani velikega poslopja je dolga, nizka stavba, podobna svinjaku. V njej je sedaj muzej osvobodilne borbe. Ob dolgem hodniku leži deset celic, v katerih so čakali ujeti partizani in talci na likvidacijo. V vsaki celici je miza z osvetljenimi slikami in dokumenti, stene, na katere so pisali na smrt obsojeni svoje oporoke in zadnje pozdrave svojcem, so pa zavarovane s steklom.

Hodnik poleg celic je poln razglasov (v nemškem in slovenskem jeziku) o ustrelitvah

»banditov«: 10, 20, 50 za enega ubitega Nemca. Če bi šlo v tem razmerju dalje, bi padlo 36.000, ko bi bili vsi Slovenci pod rušo. »Žrtve morajo biti«, tako so rekli partizani. Vsega skupaj je šlo skozi te vice okrog 860 večinoma nedolžnih žrtev nacizma in komunizma.

V bližnjem, ograjenem parku leži čez 600 talcev. Takoj ob vhodu je pokopanih 50 talcev, ki so bili ustreljeni v Škofji Loki 9. februarja 1944, med njimi tudi 7 Žirovcev in zdravnik dr. Kocijančič, ki je sprva podpiral partizane, pozneje, ko je spoznal, kaj so ti ljudje, se jim je pa uprl. Partizani so se maščevali nad njim s tem, da so ga ovadili Nemcem, da podpira partizane. Vseh teh 50 ljudi je moralo umreti zaradi umora enega samega Nemca.

Peljemo se mimo gradu Kamen, ki je bil last grofov Pegam, pa je sedaj v razvalinah — razen enega stolpa, v katerem je med vojno živela neka družina, ki je z razpeto rjuho dajala znak partizanom visoko na Zelenici, kadar so Nemci odhajali po dolini Drage v hribe.

Skoro na koncu doline Drage (ki jo opevajo Avseniki), je kraj, kjer so Nemci streljali talce. Na prvem trioglatem kamnu je napis: Razložnik Feliks, Žiri 1944. Poznal sem ga in vem, da je bil rojen l. 1911, ustreljen pa 15. nov. 1944. Ba je so tudi njega partizani zatožili Nemcem, ko je pobegnil z dela v ljubeljskem predoru, pa se ni hotel pridružiti partizanom. Na tem kraju je pokopanih še kakih 100 drugih talcev. Koliko jih je padlo na krajih, kjer so partizani napadli kake-

ga Nemca, se ne ve. Nemci so navadno pobrali najbližje moške prebivalce in jih na mestu postrelili.

Peljali smo se nazaj, nato pa v Kamno Gorico in Kropo, kjer je pred vojno delovala žebeljska zadruga »Plamen«. To je bila menda edina produktivna zadruga, ki je delala res po načelih združništva. Z njenimi ročnokovanimi izdelki so bili kovani vsi gozderji. Sedaj tam delajo umetno-kovaške izdelke in menda tudi ure. Zadrugo je pomagal ustanoviti dr. Janez Evangelist Krek, o Kroparjih je pa spisal Oton Župančič lepo pesem: »Kdo so ti štokljači? To so kroparski kovači!«

Dalje čez Jamnik v Dražgoše, slovenske Lidice. Zunaj vasi stoji masiven spomenik žrtvam nacizma, v obliki velikega podstavka za spomenik, ki ga bodo šele postavili.

Partizani so za Božič 1941 povabili Nemce na skupno praznovanje. To je bil za Nemce hud izziv, ki so ga sprejeli. Ko so prišli v bližino vasi, so jih partizani iz zased napadli in nekaj pobili. Nemci so se kruto maščevali: polovili so vse moške od 16. do 60. leta in jih postrelili, ženske in otroke pregnali v Nemčijo, vas pa s topovi izravnali z zemljo in zažgali. Še prej je neki nemški častnik opozoril ljudi, naj rešijo iz cerkve zlate oltarje, ki so sedaj v muzeju v Loki.

Po lepi asfaltni cesti smo prišli v Loko, ko se je že nočilo. Šli smo k Homanu na večerjo. Za mizo v kotu so sedeli štirje južnjaki, verjetno uslužbenci rudnika urana na Žirovskem vrhu. Ko so odšli, je na-

takar skrbno počistil mizo in pod. Spomnil sem se na Mlakarjev napis v hotelu Zlatorog v Trenti: »Tukaj lahko pljuješ svobodno na tla! Počuti se, kakor doma!«

Javorje

V Javorjah sem bil pred 63. leti. S prijateljem Potočnikom sva zvedela, da ima tamkajšnji g. župnik radio, prvega daleč naokoli. Sklenila sva, da ga greva gledat in poslušat. Skozi Poljane sva šla do Volče s kolesi, potem pa peš strmo v breg do cerkve.

G. župnik Klopčič je bil velikan, a gostoljuben družabnik. Kadar so se fantje stepli v bližnji gostilni »Pri Marjanci«, so ga poklicali, da jih je šel mirit in delat red.

Prvo poslušanje radia je bilo doživetje, kot nikoli pozneje. Vsako osebo sem po glasu presodil, kakšne postave in kakšnega obraza je. Radio je naju tako navdušil, da sva doma takoj zbrala dosti interesentov, ki so dali sto ali več dinarjev, da smo kupili sedemcevni radio za 7.000 din. To je bilo takrat deset dobrih mesečnih plač.

Radio smo namestili v Prosvetnem domu, da bi nam igral med odmori pri igrah. Ob večerih so ga hodili poslušat tudi taki, ki sicer niso prišli nikoli v Prosvetni dom. Žal, da ni dal od sebe nič pametnega, kadar ga je poslušalo veliko ljudi, ob nedeljah dopoldne, ko ga je poslušal samo eden, je pa igral najlepšo glasbo, da se je slišalo daleč naokrog.

Kmalu se je uresničil slovenski pregovor, da v španoviji še pes crkne. Vsi so ga hoteli »šraufati«, zato se je večkrat pokvaril in nazadnje končal v neki gostilni, mi »delničarji« smo se pa odpisali za vse, kar smo dali. Meni, ki sem nosil akumulator polnit vsak teden dva kilometra daleč, je pa žvepova kislina razjedla nekaj

maje in spodnjih hlač; koža je bila predebela, da bi ji kaj škodilo.

Sedaj je v Javorjah za župnika naš rojak in prijatelj, č.g. Vojko Seljak, sin zadnjega svobodno izvoljenega žirovskega župana, ki je vršil svojo službo vse do konca vojne, zadnje poldrugo leto še v begunstvu. Po vojni so njega in tri njegove sinove partizani ubili. Najmlajši, Francelj, je bil izpuščen iz zaporov v Št. Vidu, ker je bil star šele 16 let, a so ga na poti domov ustrelili.

Na vprašanje, kdo dela vse te ceste po hribih, je g. Vojko odgovoril: »Ljudje sami! Zberejo se in preračunajo, koliko bo stalo in vsak prispeva nekaj milijonov, po Vaše kakih 5 dolarjev in prostovoljno delo in cesta je narejena. Isto je z napeljavo vode, elektrike in telefona. Avtobusi vozijo od povsod zjutraj delavce na delo, mladino pa v šole, popoldne pa nazaj domov. Vse zelo poceni.

»So ljudje veliko pretrpeli tu med vojno?«, smo želeli vedeti. »Ne preveč! O Božiču 1941, ko je Neodvisna Hrvatska napovedala vojno Ameriki, Poljanska dolina pa Nemčiji, so partizani mobilizirali vse moške po poljanskih hribih in dolinah in napadli orožniško postajo v Poljanah. Posadka je vzdržala, tisti, ki so jim prišli na pomoč, so pa polovili 'bandite' in jih pozneje poslali na Tirolsko, kmetom v pomoč. Tako so se ohranili živi in zdravi do konca vojne, ko so prišli domov.«

Če bi bili ostali doma, bi jih malo preživelo. Tako je ostalo živih tudi mnogo slovenskih duhovnikov, ki so jih Nemci pregnali v Srbijo; tudi teh bi malo ostalo. Če bi jih ne pobili Nemci, bi jih pa partizani.

Del Koroške in Štajerske

Prijatelj Lojze me je povabil (dalje na str. 7)

Marko Kimpfel Wilhe Valentak
Sandy Tekavec Jozef ZL
Suzie Korošec FranciePust
Andy Ribic
Edward Sedmak Milan Ivanov
Majunž Majer Erica Puc
Dagor Granč 20x0 Margaret
Klemen Ribic PARIK TOMC
Michael Granč Zade Šušpl
Kristina Sedmak Peter Bobic
Erika Masel Herman Masel
Elizabeth Bobič Robert Bobič
Dunila Mujak BOZANA NEJAK
Dubbic Tekavec Barbara Bobič
Edi Hrvatina Kristophe
HOOEVAR
Janyz Nemeč Rudi Knez
Shanna Lavina Marija Šteželj
Marija Sedmak Anja Nemeč

Lepo božično voščilo Ameriški Domovini
Ob Božiču smo pri našem listu prejeli lepo božično voščilo, ki so nam ga poslali iz Slovenske šole pri Mariji Vnebovzeti. Danes imamo prvo priložnost, da voščilo posredujemo tudi našim bralcem. Pošiljateljem pa se za lepo misel zahvalimo in jim želimo veliko uspeha pri ohranjanju slovenskega jezika in zavesti!

May blessings surround you
this Christmas and joy light
your way throughout
the coming year

iskreno zela otroci
učiteljstvo in starši
Slovenske šole pri
Mariji Vnebovzeti

